

Nabytí nezapsané movité věci od neoprávněného

Podle § 1111 o. z. získal-li někdo movitou věc za jiných okolností než které stanoví § 1109 nebo § 1110, stane se vlastníkem věci, pokud prokáže dobrou víru v oprávnění převodce převést vlastnické právo k věci. To neplatí, pokud vlastník prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu. Ustanovení § 1111 o. z. představuje obecnou skutkovou podstatu nabytí nezapsané movité věci od neoprávněného. Uplatní se, pokud není naplněna žádná ze skutkových podstat § 1109 písm. a) až f). To je zjevné jak ze samotného jazykového výkladu ustanovení („získal-li někdo movitou věc za jiných okolností než které stanoví § 1109“), tak i z výkladu systematického a logického. Měla-li by se výjimka z nabytí vlastnického práva v podobě pozbytí věci trestným činem vztahovat i na případy nabytí vlastnictví uvedené v § 1109 písm. a) až f) o. z., pak by existence různě zákonem upravených skutkových podstat nabytí od neoprávněného ztrácela jakýkoliv význam.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 5330/2015, ze dne 20.9.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce R. H., zastoupeného JUDr. T.S., advokátem se sídlem v P., proti žalovanému O. J., zastoupenému Mgr. Š.R., advokátem se sídlem v P., o vydání věci, vedené u Okresního soudu v Mladé Boleslavi pod sp. zn. 14 C 55/2014, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 21. 10. 2014, č. j. 23 Co 376/2014-118, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Mladé Boleslavi (dále rovněž jako „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 3. 6. 2014, č. j. 14 C 55/2014-91, zamítl žalobu na vydání osobního automobilu značky Škoda 440 s karoserií Škoda Felicia, (dále rovněž jako „předmětné vozidlo“), a uložil žalobci povinnost zaplatit žalovanému na nákladech řízení 26 616,90 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalovaného.

Soud prvního stupně vzal za prokázané, že žalobce se stal vlastníkem předmětného vozidla na základě kupní smlouvy uzavřené dne 16. 3. 2009 mezi žalobcem a R. S. Po uzavření kupní smlouvy svěřil žalobce předmětné vozidlo R. S., který byl až do 6. 1. 2014 v technickém průkazu uveden jako jeho vlastník. Dne 5. 1. 2014 uzavřel R. S. jako prodávající kupní smlouvu s žalovaným, který téhož dne zaplatil kupní cenu 90 000 Kč, převzal vozidlo s malým technickým průkazem a duplikátem velkého technického průkazu, přičemž v obou dokumentech byl jako vlastník vozidla uveden R. S. R. S. dopisem ze dne 5. 1. 2014 od této kupní smlouvy odstoupil a vyzval žalovaného k vrácení vozidla z důvodu právní vady předmětu koupě s tím, že vlastníkem vozidla je žalobce.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaný nabyl vlastnické právo k předmětnému vozidlu od R. S. Dovodil přitom, že registr silničních vozidel není veřejným seznamem ve smyslu § 980 a § 1109 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), neboť u něj není splněna podmínka „veřejnosti“, tj. možnost kohokoliv bez omezení do registru vozidel nahlížet (dle platné právní úpravy smí do registru vozidel nahlížet pouze ten, kdo prokáže právní zájem). Žalobce vozidlo R. S. dobrovolně odevzdal do úschovy ke garážování. Uzavřel, že v posuzované věci byly splněny i další podmínky stanovené v § 1109 písm. c) o. z. pro nabytí vlastnického práva od neoprávněného.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 21. 10. 2014, č. j. 23 Co 376/2014-118, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I.) a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému částku 12 826 Kč na náhradě nákladů odvolacího řízení do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalovaného (výrok II.).

Odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaný nabyl vlastnické právo k předmětnému vozidlu na základě § 1109 písm. c) o. z., případně § 1111 o. z. Dovodil, že i pokud si žalobce pronajal garážové stání od R. S. pro parkování předmětného vozidla, lze za situace, kdy se jedná o vozidlo historické a neprovozoschopné, považovat R. S. za jeho schovatele. Nelze přitom dospět k závěru, že jednání R. S. mělo povahu úmyslného trestného činu (srov. § 1111 o. z.), neboť toto jednání sice bylo předmětem vyšetřování orgánů činných v trestním řízení, ty však věc odložily. Shodně se soudem prvního stupně považoval za splněné i další zákonné podmínky pro nabytí vlastnického práva od neoprávněného.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 o. s. ř. a v němž uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. Uvádí, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, které doposud nebyly v rozhodovací praxi odvolacího soudu řešeny.

Nesouhlasí se závěrem soudů nižších stupňů, že registr silničních vozidel není veřejným seznamem, protože nesplňuje podmínku veřejnosti. V právním řádu České republiky nejsou doposud veřejné seznamy nikde taxativně vyjmenovány. Registr silničních vozidel (dále též jen „registr“) je upraven zákonem č. [56/2001](#) Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 5 odst. 6 tohoto zákona může do registru nahlížet pouze ten, kdo prokáže právní zájem. Skutečnost, že subjekt mající zájem na zjištění informací z registru musí svůj zájem odůvodnit a případně doložit, nepředstavuje překážku volného přístupu, která by z registru silničních vozidel tvořila seznam neveřejný. Protože registr silničních vozidel je veřejným seznamem, nenabyl žalovaný vlastnické právo k vozidlu na základě § 1109 písm. c) o. z. (jelikož jednou z podmínek zde kladených pro nabytí vlastnického práva od neoprávněného je skutečnost, že věc není zapsána ve veřejném seznamu). Žalovaný se nestal vlastníkem vozidla i proto, že nepožádal příslušný správní úřad o změnu údajů v registru silničních vozidel, přičemž podle § 1102 o. z. „převede-li se vlastnické právo k movité věci zapsané do veřejného seznamu, nabývá se věc do vlastnictví zápisem do tohoto seznamu, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak“.

Namítá, že mezi ním a R. S. byla uzavřena pouze smlouva o pronájmu garážového stání, na kterém žalobce předmětné vozidlo zaparkoval, nikoliv smlouva o pronájmu vozidla. R. S. proto nelze považovat za uschovatele (jak bylo dovozeno soudy nižších stupňů), a žalovaný nemohl nabýt vlastnické právo podle § 1109 písm. c) o. z., neboť žalobce předmětné vozidlo R. S. nesvěřil.

Dovolatel rovněž uvádí, že jednáním R. S. pozbyl předmětné vozidlo činem povahy úmyslného trestného činu a žalovaný se nemohl stát jeho vlastníkem podle § 1111 věty druhé o. z. Odmítá závěr, že nelze pouze pro odložení věci v trestním řízení uzavřít, že by popsané jednání nemohlo mít povahu úmyslného trestného činu. I civilní soud může k otázce, zda je určité jednání činem povahy úmyslného trestného činu, zaujmout své právní stanovisko, aniž by přitom musel vyčkat na pravomocný výrok trestního soudu o vině.

Navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve vyjádření ztotožňuje s rozsudky soudů nižších stupňů. Registr silničních vozidel není veřejným seznamem, neboť postrádá jeden z definičních znaků veřejného seznamu, a to jeho

veřejnost (možnost kdykoliv bez omezení do registru vozidel nahlížet a seznámit se v údajích v něm zapsanými). Rovněž nesouhlasí s námitkou, že žalobce pozbyl předmětné vozidlo činem povahy úmyslného trestného činu, přičemž odkazuje na závěry orgánů činných v trestním řízení. Navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání žalobce odmítl.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla řešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 1–3 o. s. ř. dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., že je uplatněn dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání není důvodné.

Rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla řešena. A to, zda registr silničních vozidel, upravený zákonem č. [56/2001](#) Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. [307/1999](#) Sb. (dále jen „zákon č. [56/2001](#) Sb.“), je veřejným seznamem ve smyslu § 1109 o. z.

Veřejné seznamy nejsou v právním řádu České republiky taxativně vyjmenovány a o. z. neobsahuje definici veřejného seznamu. Podle důvodové zprávy k § 980 o. z. „pro všechny tyto veřejné evidence, ať již jsou v příslušných právních předpisech označeny jakkoli (katastr nemovitostí, patentový rejstřík, rejstřík průmyslových vzorů atd.), se v návrhu volí označení veřejný seznam. Veřejný seznam je tedy souhrnné označení veřejných evidencí věcí, zatímco veřejný rejstřík je souhrnným označením veřejných evidencí osob. Adjektivem „veřejný“ se označuje veřejná přístupnost těchto evidencí. Ne každá veřejnoprávní evidence je veřejně přístupná. Proto souhrn veřejných seznamů nezahrnuje všechny veřejnoprávní evidence věcí, ale jen ty, do nichž lze nahlížet, aniž je třeba překonávat formální překážky (např. osvědčením právního zájmu na nahlédnutí). To je důvod, proč návrh pod kategorií veřejných seznamů nezahrnuje např. rejstřík zástav nebo evidenci zaknihovaných cenných papírů a proč tyto evidence označuje konkrétně“.

Pro určení, zda je veřejnoprávní evidence veřejným seznamem, tedy není rozhodující, jak je tato evidence zvláštními předpisy nazývána. Odborná literatura pak vymezila následující definiční znaky veřejného seznamu ve smyslu o. z.: a) předmětem evidence v tomto seznamu jsou věci, b) evidence je veřejnosti přístupná bez omezení, c) evidence je vedena na základě zákona orgánem veřejné moci nebo jinou osobou, které stát zákonem takovou pravomoc svěřil [srov. SPÁČIL, Jiří a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 10–11.].

Jedním z definičních znaků veřejného seznamu je jeho veřejnost (publicita). Princip publicity působí ve formálním a materiálním smyslu. Formálním principem publicity se vyjadřuje, že veřejný seznam je přístupný každému a že každý má právo do něho nahlížet a pořizovat si kopie a výpisy. Princip

materiální publicity znamená, že údaje zapsané ve veřejném seznamu jsou právně účinné navenek (vůči třetím osobám) i v případě, že neodpovídají skutečnému stavu, jsou-li splněny podmínky uplatnění principu materiální publicity (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2008, sp. zn. 21 Cdo 1388/2007). Materiální publicita se tedy chápe jako ochrana důvěry třetích osob ve správnost údajů zapsaných ve veřejném seznamu a možnost odvozovat z ní určité právní následky.

Protože veřejný seznam musí být přístupný bez omezení každému, kdo má zájem získat z něj zapsané informace, není možné zásadně zájemce omezovat požadavkem na splnění podmínek. Zájemce proto nemusí ani osvědčovat naléhavý právní zájem na poskytnutí údajů ze seznamu [srov. SPÁČIL, Jiří a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 - 1474). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 11.].

Podle § 5 odst. 7 zákona č. [56/2001](#) Sb. obecní úřad obce s rozšířenou působností poskytne na žádost údaje z registru silničních vozidel a) fyzické nebo právnické osobě, která prokáže právní zájem na poskytnutí údajů; právní zájem neprokazuje vlastník nebo provozovatel silničního vozidla, jedná-li se o údaje k tomuto vozidlu, a b) orgánu veřejné moci v rozsahu nezbytném k výkonu jeho působnosti.

Jelikož je poskytnutí údajů z registru silničních vozidel vázáno na prokázání právního zájmu fyzické či právnické osoby, není registr silničních vozidel veřejným seznamem ve smyslu § 1109 o. z., neboť není splněna jedna z definičních podmínek veřejného seznamu, a to přístupnost této evidence bez omezení.

Důvodnou není námitka žalobce, že zákonodárce podle důvodové zprávy koncipoval registr silničních vozidel jako veřejný seznam, do něhož má „každý právo nahlížet a pořizovat si z něj výpisy“. Důvodová zpráva sice může být doplňujícím pramenem při interpretaci právních norem, avšak v průběhu legislativního procesu může docházet (a dochází) ke změnám právních norem oproti k jejich znění, v jakém byly předloženy ke schválení Parlamentu ČR, přičemž důvodová zpráva na základě takto provedených změn aktualizována není. Rozhodujícím při aplikaci právních norem je jejich znění vyhlášené ve Sbírce zákonů.

Předmětné vozidlo je tedy věcí, která není zapsána do veřejného seznamu, neboť registr silničních vozidel veřejným seznamem není, přičemž absence zápisu věci ve veřejném seznamu je jedním z předpokladů nabytí vlastnického práva od neoprávněného ve smyslu § 1109 písm. c) o. z. Nabytí vlastnického práva k vozidlu proto ani není vázáno podle § 1102 o. z. na zápis do registru silničních vozidel.

Žalobce dále namítá, že mezi ním a R. S. byla uzavřena smlouva o pronájmu garážového stání. Žalovaný tedy nemohl nabýt vlastnické právo k předmětnému vozidlu podle § 1109 písm. c) o. z., neboť vozidlo nebylo vlastníkem věci R. S. svěřeno (pronájem garážového stání nelze považovat za svěřením věci), a nebyly proto splněny všechny zákonné podmínky pro nabytí vlastnického práva od neoprávněného stanovené v § 1109 písm. c) o. z.

K tomu dovolací soud poznamenává následující:

Dovolatel v žalobě uvedl, že předmětné vozidlo u R. S. (č. l. 1 per verte) uschoval, a shodně byla žaloba přednesena při ústním jednání před soudem prvního stupně (č. l. 84). Z tohoto tvrzení (mezi stranami nesporného) soud prvního stupně vycházel. Žalobce poprvé až v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně (č. l. 99) předložil skutková tvrzení, umožňující právně charakterizovat vztah mezi ním a R. S. jako nájemní smlouvu (smlouvu o pronájmu garážového stání). Takové tvrzení uplatněné až v rámci odvolacího řízení je však nepřipustnou novotou ve smyslu § 205a o. s. ř. a v systému neúplné apelace k němu nemělo být přihlíženo. Pokud přesto odvolací soud posoudil nárok

žalobce s ohledem na tvrzení o uzavření smlouvy o pronájmu garážového stání, jedná se o vadu řízení. Poněvadž nelze ani v dovolání uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy (§ 241a odst. 6 o. s. ř.), k námitce, že mezi žalobcem a R. S. byla uzavřena pouze smlouva o pronájmu garážového stání, dovolací soud nepřihlížel. Naopak vyšel z toho (stejně jako soud prvního stupně), že žalobce vozidlo R. S. předal, aby ho opatroval, a došlo tak mezi nimi k uzavření smlouvy o úschově podle § 747 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“).

Žalobce tak svěřil (předal z vlastní vůle do moci druhému) předmětné vozidlo R. S. ve smyslu § 1109 písm. c) o. z.

Přiléhavou rovněž není námitka žalobce, že jsou namíste pochybnosti o dobré víře žalovaného při koupi vozidla. Dovolací soud přezkoumá existenci dobré víry nabyvatele jen v případě, ve kterých jsou úvahy soudu v nalézacím řízení zjevně nepřiměřené (srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 22 Cdo 2754/2015). Soud prvního stupně i soud odvolací dospěly k závěru, že nabyvatel byl vzhledem ke všem okolnostem v dobré víře (a to především z toho důvodu, že žalovanému byly R. S. při koupi předány příslušné doklady, ve kterých byl jako vlastník, resp. provozovatel vozidla uveden R. S.) a tento závěr řádně odůvodnily. Dovolací soud nepovažuje argumentaci soudů nižších stupňů za zjevně nepřiměřenou.

Nedůvodnou se vzhledem k uvedeným závěrům jeví námitka žalobce, že jednáním R. S. pozbyl předmětné vozidlo činem povahy úmyslného trestného činu, a na žalovaného proto nemohlo přejít vlastnické právo podle § 1111 o. z. Jestliže lze dospět k závěru, že se žalovaný stal vlastníkem podle § 1109 písm. c) o. z. (získal vozidlo nezapsané ve veřejném seznamu za úplatu od R. S., kterému žalobce jako vlastník vozidlo svěřil, přičemž žalovaný byl vzhledem ke všem okolnostem v dobré víře v oprávnění R. S. převést na něj vlastnické právo), není již namíste aplikovat ustanovení § 1111 o. z.

Podle § 1111 o. z. získal-li někdo movitou věc za jiných okolností než které stanoví § 1109 nebo § 1110, stane se vlastníkem věci, pokud prokáže dobrou víru v oprávnění převodce převést vlastnické právo k věci. To neplatí, pokud vlastník prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu.

Ustanovení § 1111 o. z. představuje obecnou skutkovou podstatu nabytí nezapsané movité věci od neoprávněného. Uplatní se, pokud není naplněna žádná ze skutkových podstat § 1109 písm. a) až f) (shodně např. Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2017). To je zjevné jak ze samotného jazykového výkladu ustanovení („získal-li někdo movitou věc za jiných okolností než které stanoví § 1109“), tak i z výkladu systematického a logického. Měla-li by se výjimka z nabytí vlastnického práva v podobě pozbytí věci trestným činem vztahovat i na případy nabytí vlastnictví uvedené v § 1109 písm. a) až f) o. z., pak by existence různě zákonem upravených skutkových podstat nabytí od neoprávněného ztrácela jakýkoliv význam.

Nad rámec tohoto závěru dovolací soud poznamenává, že orgány činné v trestném řízení se jednáním R. S. zabývaly a dospěly přitom k závěru, že není dáno podezření ze spáchání přečinu podvodu, a to ani ve stádiu pokusu. Rovněž nebylo zjištěno, že se R. S. dopustil jiného protiprávního jednání. Podle § 135 odst. 1 o. s. ř. je přitom soud v občanském soudním řízení vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl (či nebyl) spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů, a kdo je spáchal (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2009, sp. zn. 32 Cdo 4179/2007).

Z uvedeného je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu je věcně správné. Proto Nejvyšší soud dovolání zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)